

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ І СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій
Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Дипломна робота

магістр
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **«Взаємодія бібліотек з музеями та архівами у напрямі
створення електронних бібліотек»**

Виконав: магістр 2 курсу
заочного відділення
спеціальності
029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна
справа»

Сухорукова А.
(прізвище та ініціали)

Керівник: доктор наук із соціальних
комунікацій, професор Шемаєва Г. В.
(науковий ступінь, вчене звання, , прізвище та ініціали)

Рецензент: _____
(прізвище та ініціали)

Харків – 2020

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	
ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ БІБЛІОТЕКАМИ СПІЛЬНО З МУЗЕЯМИ ТА АРХІВАМИ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ.....	
1.1. Теоретична база дослідження взаємодії бібліотек з музеями та архівами у напрямі створення електронних бібліотек.....	
1.2. Методи магістерського дослідження.....	
РОЗДІЛ 2. ПАРТНЕРСЬКІ ПРОЕКТИ БІБЛІОТЕК З МУЗЕЯМИ ТА АРХІВАМИ У ЗАРУБІЖНОМУ ДОСВІДІ.....	
2.1. Міжнародні проекти створення електронних бібліотек	
2.2. Консолідовані ЕБ у провідних європейських країнах.....	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ СПІЛЬНОГО СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК В УКРАЇНІ.....	
3.1. Особливості зв'язків бібліотек з музеями та архівами у напрямі формування ЕБ в українському досвіді.....	
3.2. Перспективні напрями розвитку ЕБ на засадах посилення взаємозв'язків бібліотек з музеями і архівами	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми магістерського дослідження. Нові умови розвитку соціуму призводять до формування своєрідних комунікаційних ланцюгів, ланками яких стають різні соціокомунікаційні структури, зокрема: бібліотеки, архіви, музеї. Інноваційні процеси, що відбуваються в системі соціальних комунікацій, змінили умови співіснування цих установ у напрямі інтеграції їх діяльності та інформаційно-ресурсної складової. Одним з інноваційних напрямів є створення електронних бібліотек на засадах взаємодії бібліотек з музеями й архівами. Активізація процесів партнерства та реалізації спільних проєктів, що інтегрують у собі інформаційні ресурси традиційних бібліотек, музейні об'єкти та архівні документи як на міжнародному рівні так і в межах національних культурних програм України, сприяє розвитку системи соціальних комунікацій та дозволяє підвищувати якість й ефективність задоволення інформаційних та інших потреб користувачів бібліотек, музеїв, архівів.

Тому особливої ваги та актуальності набуває визначення особливостей та напрямів взаємодії бібліотек з музеями і архівами у напрямі формування електронних бібліотек.

Мета магістерської роботи — розкрити напрями зв'язків бібліотек з музеями та архівами у процесі створення електронних бібліотек.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- обґрунтувати теоретичну базу та методи магістерського дослідження;
- розкрити особливості формування електронних бібліотек міжнародного значення спільними зусиллями бібліотек, музеїв і архівів;
- проаналізувати консолідовані електронні бібліотеки у провідних європейських країнах;
- дослідити зв'язки українських бібліотек з музеями і архівами у процесі створення електронних бібліотек;

- визначити подальші напрями взаємодії бібліотек з музеями і архівами як умови розвитку електронних бібліотек.

Об'єкт дослідження – електронні бібліотеки.

Предмет – взаємодія бібліотек, музеїв, архівів у напрямі створення електронних бібліотек.

Методи магістерського дослідження. Для розв'язання поставлених завдань у роботі було застосовано такі наукові методи: систематизації інформації, її кількісний і якісний аналіз – для визначення стану розробленості досліджуваної проблеми; структурно-функціональний аналіз – для виявлення сучасних форм та напрямів взаємодії бібліотек з музеями і архівами у напрямі створення електронних бібліотек; моніторинг веб-сайтів – для виявлення форм співробітництва у процесі створення ЕБ; узагальнення теоретичних даних, зіставлення, порівняння для визначення пріоритетних напрямів подальшого розвитку електронних бібліотек як спільного ресурсу бібліотек, музеїв, архівів.

Магістеська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антопольский А. Б. Вопросы интеграции библиотек, архивов и музеев по научному наследию / А. Б. Антопольский — [Ел. ресурс]. — Режим доступу: www.benran.ru/seminar/sem/sb_11/sbornik/doc-238.pdf.
2. Бернат А. Архивы, библиотеки и музеи – институты общественной памяти. Что их различает и сближает / А. Бернат // *Отеч. Архивы*. — 2005. — № 2. — С. 60–65.
3. Библиотеки за рубежом 2017: IFLA 2017, Wroclaw, Poland: сборник / Ред. кол.: Д.А. Белякова, М.В. Береславская, Ю.Е. Черничкина; Всерос. гос. б-ка иностр. лит-ры им. М.И. Рудомино, Группа междунар. библиотековедения. — М.: Центр книги Рудомино, 2017. □ 176 с.
4. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотеки, музеї, архіви у формуванні інтелектуального та інформаційного простору / О. В. Воскобойнікова-Гузєва // *Бібл. вісн.* — 2006. — № 5. — С. 41–42.
5. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України : генезис, концепції, модернізація : монографія / наук. ред. Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ: Академперіодика, 2014. — С. 264.
6. Габаев Г. С. Опыт формулировки основных принципов организации научных хранилищ 1922
7. Гаврилова С. В. Библиотеки, архивы и музеи в создании единого информационного пространства. *Культурная жизнь Юга России*. 2015. №. 1 (1). С.47-51.
8. Гарагуля С. С. Опрацювання цифрових ресурсів: світовий контекст і бібліотечна практика // *Наукові праці НБУВ*. — 2014. — Вип. 40. — С. 133-146.
9. Горяева Т. М. Архивы, музеи и библиотеки: сохранение и научное освоение культурного наследия / Т. М. Горяева // *Крым – 2011*. — М. : ГПНТБ России, 2011. — С. 108-111.
10. Григорьева А. А. Конвергенция архивов, библиотек, музеев и других учреждений культуры : портал «Наследие Чувашии» / А. А. Григорьева — [Ел. ресурс]. — Режим доступу: www.artmuseum.ru. — Назва з екрану.
11. Державна цільова національно-культурна програма створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2011 р. № 956 // Верховна Рада України. Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2011%D0%BF>.

12. Гурьянова С. Ю. Высшее образование XXI века: актуальные тренды / С. Ю. Гурьянова // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2014. – № 2. – С. 75–88.
13. Гуцул Г. Електронні бібліотеки: проблемні питання видавництва, бібліотек, обов'язкового примірника, авторського права / Галина Гуцул // Вісник Книжкової палати. – 2010. – № 10. – С. 48–49.
14. Дубровіна Л., Киридон А., Матяш І. Архіви, бібліотеки, музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 1. С. 3-10.
15. Електронна Україна // Національні проекти у стратегії економічної модернізації України : аналіт. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж. – К., 2013. – Підрозд. 4.3. – С. 71–73.
16. Електронні книжки та електронні читанки (рідери) в бібліотеці: з чого почати? / Укр. бібл. асоц., Нац. парламент. б-ка України, Наук. б-ка Нац. ун-ту "Києво-Могилян. акад." ; [уклад. : Пашкова В. С., Ярошенко Т. О.]. – К. : Самміт-Книга, 2013. – 64 с.
17. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 235 с.
18. Зінькова І. Р. Оцифрування фондів рідкісних та цінних видань: сучасні рішення та можливості взаємодії / І. Р. Зінькова // Питання вдосконалення діяльності відділів рідкісних книг бібліотек в інформаційному забезпеченні науково-освітнього процесу : матеріали вист. учасників «круглого столу» (м. Харків, 29 берез. 2012 р.). – Х., 2012. – С. 18–23.
19. Зинкявичене Ю. Совместный проект архивов, библиотек и музеев Литвы / Ю. Зинкявичене // Крым – 2010. — [Ел. ресурс]. — Режим доступу: www.eraveldas.lt. — Назва з екрану. Ключок С. Формування систем метаданих цифрових історико-культурних ресурсів бібліотек / С. Ключок // Бібліотечний вісник. — 2015. — № 3. — С. 29–36.
20. Ільганаєва В. О. Теоретико-методологічний синтез соціально-комунікаційного знання. *Філософія людського спілкування: філософія, психологія, соц. комунікація*. 2009. № 2. С. 96–101.
21. Калюжна Т. А., Лаврик О. Л. Подходы к разработке системы показателей для характеристики электронных библиотек // Библиосфера. – 2011. - №. 3. – С. 65-71.
22. Ковальчук Г. І. Критерії відбору книжкових пам'яток для першочергового оцифрування // Наукові праці НБУВ. – 2010. – Вип. 28. – С. 141-148.

23. Коновал Л. Функціонування національних цифрових бібліотечних проєктів у контексті формування електронної бібліотеки «Україніка» // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 2. – С. 11-14.
24. Коханова І. Бібліотека як засіб спадкоємності культурного надбання / І. Коханова. — Вісн. Кн. палати. — 2010. — № 11. — С. 19–20.
25. Кудим К. А., Проскудина Г. Ю., Резниченко В. А.. Сравнительный анализ функциональных возможностей систем электронных библиотек // Проблемы программирования. – 2007. – № 4. – Режим доступа: <http://eprints.isoftware.kiev.ua/320>
26. Кузнецов А. В. Участь у міжнародних корпоративних проєктах як засіб розкриття бібліотечних фондів // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17–19 трав. 2011 р. – К., 2011. – С. 182–184.
27. Кулешов С. Г. Архів, бібліотека, музей: спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу / С. Г. Кулешов // Студії з архівної справи та документознавства. — 2009. — Т. 17. — С. 29–31.
28. Кунанець Н. Е., Липак Г. І. Консолідація інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв: світовий досвід // БДІ. – 2016. - № 3. – С. 11-12.
29. Кунанець Н. Е., Липак Г. І., Пасічник В. В. Консолідований інформаційний ресурс установ соціальної пам'яті «розумних міст» // Вісн. Харк. держ. акад. культури: зб. наук. пр., 2018. Вип. 52. С. 131–141.
30. Ланде Д. Електронна бібліотека як середовище адаптивного агрегування інформації / Дмитро Ланде, Ольга Баркова // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 2. – С. 12– 17.
31. Липак Г. І. Роль бібліотек, архівів, музеїв у формуванні соціокомунікаційного простору територіальних громад // Бібл. вісн. – 2018. - № 5. – С. 8-14.
32. Лобузина Е. Оцифровка библиотечных фондов как средство предоставления доступа к историко-культурному и научному наследию / Е. Лобузина // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. — 2012. — № 10. — С. 222–231.
33. Лобузін І. Цифрові бібліотечні проєкти: технологічні рішення та управління життєвим циклом колекцій : монографія / І. Лобузін ; відп. ред. В. Широков ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2016. — 216 с.
34. Лобузін І. В. Міжнародні та національні цифрові бібліотечні проєкти: технологічні вимоги і стандарти [Електронний ресурс] / І. В. Лобузін // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 6-

- 8.10.2015 р.). – 2015. – Режим доступу:
<http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/651>
35. Лобузiна К. В. Створення iнтегрованого бiблiотечного простору: основнi проблеми та шляхи вирiшення. *Бiблiотекознавство. Документознавство. Информологiя*. 2012. №. 2. С. 34-40.
 36. Маяковский И. Л. Архив, библиотека и музей / И. Л. Маяковский // Архив. дело. — 1926. — Вып. 5/6. — С. 45–56.
 37. Маяковский И. Л. Архив, библиотека, музей / И. Л. Маяковский // Архивное дело. — 1926. — Вып. 7. — С. 21–36.
 38. Международная федерация библиотечных ассоциаций и учреждений: Руководство ИФЛА/ЮНЕСКО по Манифесту ИФЛА об Интернете / перевод подготовлен Российской библиотечной ассоциацией, 2006 // IFLA Internet Manifesto. – Режим доступа: <http://www.ifla.org/III/misc/internetmanif.htm>
 39. Микитенко А. Електронна бiблiотека «Культура України» / А. Микитенко // Бiблiотечна планета. — 2011 (№51). — №1. — С.5.
 40. Назарук М. Iсторична Волинь вiдтепер в Iнтернетi. URL: http://charivne.info/news/Istorichna_Volin_vidteper_v_Interneti.
 41. Оцифровка: ландшафт стандартов для европейских музеев, архивов, библиотек / Gordon McKenna, Collections Trust (UK); Chris De Loof // Royal Museums of Art and History (Belgium) : перевод: Н. Браккер. — ATHENA ES Project. — М. : Центр ПИК, 2009. — 53 с.
 42. Пасмор Н. П. Сучасна бiблiотека – центр створення i зберiгання iнформацiйних ресурсiв / Н. П. Пасмор // Питання вдосконалення дiяльностi вiддiлiв рiдкiсних книг бiблiотек в iнформацiйному забезпеченнi науково-освiтнього процесу : матерiали вист. учасникiв «круглого столу» (м. Харкiв, 29 берез. 2012 р.). – Х., 2012. – С. 41–44.
 43. Племнек А. И., Соколова Н. В. Интеграция и корпоративность электронных библиотек // Университетская книга. – 2010. – № 12. – С. 45–49.
 44. Редькина Н.С. Цифровые библиотеки : опыт США [Текст] / Н.С. Редькина // Библиосфера. – 2008. – № 1. – С. 57–63.
 45. Рибачок О. М. Мiжнароднi iнтегрованi цифровi ресурси документальної культурної спадщини архiвiв, бiблiотек, музеiв: етапи створення, стратегiї розвитку (80-тi роки ХХ - 10-тi роки ХХI ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. iсторичних наук: спец. 27.00.02. Киiв, 2018. 21 с.
 46. Рибачок О. Європейська цифрова бiблiотека (Європiана): створення та прiоритети розвитку (2000–2020). *Бiблiотечний вiсник*. 2017. № 2. С. 8-16.

47. Сабырбекова А. Б. Библиотеки, архивы и музеи Кыргызстана : взаимодействие и сотрудничество в сохранении исторического наследия / А. Б. Сабырбекова — [Ел. ресурс]. — Режим доступу: www.conference.bik.org.kg. — Назва з екрану.
48. Смаглява Н. Сучасна бібліотека: тенденції та перспективи розвитку в електронному середовищі / Наталія Смаглява // Бібліотечний вісник. — 2013. — № 4. — С. 56–60.
49. Степаненко І.
50. Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України : монографія / О. С. Онищенко [та ін.] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К. : [б. в.], 2013. — 224 с.
51. Тихонова Л. Библиотеки, музеи, архивы в формировании интеллектуального и информационного пространства / Л. Тихонова // Библиотековедение. — 2006. — № 3. — С. 18–31.
52. Уся культура і мистецтво Таврії на одному порталі URL: <http://artkavun.kherson.ua/ua-home.htm>
53. Шемаєв С. Бібліотека, архів, музей : шляхи співробітництва / С. О. Шемаєв // Наукові праці НБУВ. — 2013. — Вип. 35. — С. 548–555.
54. 68. Шемаєв С. А. Особенности взаимодействия библиотек, музеев, архивов в зарубежных странах / С. А. Шемаєв // Молодой ученый. — 2015. — № 4 (84). — С. 734–736.
55. Шемаєв С. О. Форми взаємодії бібліотек, музеїв, архівів у сучасному інформаційному просторі / С. О. Шемаєв // Вісник Харк. держ. акад. культури. — 2014. — Вип. 42. — С. 222–230.
56. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій: монографія / Харк. держ. акад. культури. — Харків: ХДАК, 2008. — 289 с.
57. Шемаєва Г. В. Система електронних бібліотек та баз даних; теоретико-прикладні аспекти : навч. посібник / Г. В. Шемаєва. — Х. : ХДАК, 2014. — 156 с/
58. Шрайберг Я. Л. Інтеграція бібліотек в інформаційне суспільство, яке розвивається: що нас чекає попереду? : [доп. на 19-й Міжнар. конф. "Крим-2012"] / Яків Шрайберг // Вища школа. — 2012. — № 11. — С. 83–119.
59. Статут Світової цифрової бібліотеки. — Режим доступу: <http://project.wdl.org/about/org.html>
60. Ярошенко, Т. Електронні журнали в системі інформаційних ресурсів бібліотеки / Ярошенко Т. - К. : Знання, 2010. - 215 с.

61. Deupi Jill, Eckman Charles. Prospects and Strategies for Deep Collaboration in the Galleries, Libraries, Archives, and Museums Sector. *Academic Art Museum and Library Summit*. January, 2016. URL: http://scholarlyrepository.miami.edu/con_events_aamls2016/1
62. Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji. Działanie i codzienność. Materiały konferencyjne. T.1 i 2 — Poznań 2005; Biblioteki w procesie dydaktycznym i badaniach naukowych. Materiały konferencyjne. — Łódź 2008
63. Duff W. M., et al. From coexistence to convergence: studying partnerships and collaboration among libraries, archives and museums. *Information Research*. 2013. № 18(3). P. 585.
64. Recommendations to improve aggregation infrastructure. ICT PSP. – 43 p.